WIKIPEDIA

Pagsasao a Bengali

Ti **Bengali** (Bengali: বাংলা *Bangla* [ˈbaŋla] (dengngen)) ket maysa a dumaya nga Indo-Aryan a pagsasao. Daytoy ket patneng ti rehion ti dumaya nga Abagatn nga Asia a naamammoan a kas ti Bengal, a mangbukel ti agdama nga aldaw a Bangladesh, ti Indiano mga estado ti Laud a Bengal, ken dagiti paset ti Indiano nga estado ti Tripura ken Assam. Daytoy ket naisursurat nga inususar ti Bengali a sinuratan. Daytoy ket adda dagiti agarup a 193 a riwriw a patneng ken agarup a 230 a riwriw a dagup dagiti mangisasao,[2] Ti Bengali ket maysa kadagiti kaaduan a mangisasao a pagsasao (nairanggo ti maikanem[3]) iti lubong. Ti Nailian a kanta ken ti Nailian a kanta ti India, ken ti Nailian a kanta ti Bangladesh ket napartuat iti Bengali.

Mairaman kadagiti dadduma a pagsasao ti Dumaya nga Indo-Aryan, ti Bengali ket nagtaud manipud kadagiti Magadhi Prakrit ken Sanskrito a pagsasao. Daytoy tattan ti kangrunaan a pagsasao a naisasao idiay Bangladesh ken isu ti maikadua a kaaduan a maisasao idiay India.[4][5] Amin kadagiti Indo-Aryan a pagsasao a mairaman ti Bengali, Hindi, Marathi, Gujarati, Oriya, Assames ket tinawtawagan dagitoy a kas ti annak ti Sanskrito. Para kadagiti suppiat a panakaimatangan a maipanggep kadagiti kastoy a panagilasin ti nailinia a pakasaritaan a nangiturong ti historisismo (kitaen ti Althusser), mabalin nga agbiruk kadagiti sabal nga artikulo.[6][7] [8]

Ti kaadda ti nabaknang a literario a tawidan a timmaud manipud iti Bengali a Renasimiento, ti Bengali ket nairaman a naibedbed ti maysa a naindumadumaan ti kultura a rehion ken maysa a nangruna a nagiparawad ti Bengali a nationalismo. Idiay dati a Daya a Bengal (tattan ket ti Bangladesh), ti napigsa a pannakaammo ket nangiturong ti Tignay ti Pagsasao a Bengali, nga idi las-ud ti 21 Pebrero 1952, adda dagiti tattao a natnatay kaditi las-ud ti panag-welga tapno makagun-od ti panakabigbig daytoy a kas maysa nga estado a pagsasao idi ti Turayan ti Pakistan ken tapno mataripatu ti panakaisursuratna iti Bengali a sinuratan. Ti aldaw a rinamrambakan a kas ti Aldaw ti Tignay ti Pagsasao idiay Bangladesh, ken nairangarang a kas ti Aldaw ti Sangalubongan nga Ina a Pagsasao babaen ti UNESCO idi 17 Nobiembre 1999.

Pakasaritaan

Bengali	
বাংলা *Bangla*	
বাংলা Ti balikas a "Bangla" iti Bengali a sinuratan	
Patubo iti	Bangladesh, India (nangruna idiay Laud a Bengal);adda dagiti komunidad idiay Nagkaykaysa a Pagarian, Estados Unidos, Pakistan, Saudi Arabia, Malaysia, Singapore, Dagiti Nagkaykaysa nga Emirato nga Arabo, Australia, Burma, Kanada
Patubo a mangisasao	193 a riwriw (2001)[1] Dagup: 230 a riwriw (2003)[2]
Pamilia	Indo-Europeano ▪ Indo-Irani ▪ Indo-Aryan ▪ Dumaya ▪ Assames–Bengali ▪ **Bengali**
Panagsurat	Bengali a sinuratan
Opisial a kasasaad	
Opisial a mangisasao	Banglades, India (Lauda a Bengal, Tripura ken Ginget ti Barak) (a pakabuklan dagiti distrito ti abagatan nga Assam- Cachar, Karimganj ken Hailakandi)
Nagalagad	Bangla nga Akademia (Bangladesh) Paschimbanga Bangla Akademi (Laud a Bengal)
Kodkodigo ti pagsasao	
ISO 639-1	bn (https://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes_name.php?iso_639_1=bn)

Kasla dagiti dadduma nga Akin-daya nga Indo-Aryan a pagsasao, ti Bengali ket rimsua manipud kadagiti akin-daya a dialekto ti Tengnga nga Indo-Aryan iti Indiano subkontinente. Ti Magadhi Prakrit kenPali, dagiti kasapaan a nairehistro a naisasao a pagsasao iti rehion ken ti pagsasao ni Gautama Buddha, ket nagbalin a ti Jain Prakrit wenno *Ardhamagadhi* "Gudua a Magadhi" iti nasapa a paset ti immuna a milenio CE.[9][10] Ti Ardhamagadhi, a kas kadagit amina a Prakrit ti Amianan nga India, ket nangrugrugi a nagpagpaigid kadagiti nakunkuna nga Apabhraṃśa ("Naddael a gramatika") a pagsasao idi kasakbayan ti immuna amilenio.[11] Ti lokal nga Apabhraṃśa a pagsasao ti akin-daya a subkontinente, ti Purvi Apabhraṃśa wenno Abahatta ("AWan kaipapananna nga Un-uni"), ket dimteng a nagbalin kadagiti rehional a dialekto, a dagitoy met laeng ket nangporma kadagiti tallo a grupo: dagiti Bihari a pagsasao, dagiti Oriya a pagsasao, ken dagiti Assames-Bengali a pagsasao. Adda dagiti agsupsuppiat a dagiti nagsasabtan apuntos ket nasapsapa a napasamak a mabalin nga idi pay laeng 500[12] ngem ti pagsasao ket saan a nagtaltalinaay: adda dagiti naggigiddiat a kitkita ken dagiti mannurat ket kankanayonda a nagsursurat kadagiti nadumaduma a dialekto. Kas pagarigan, ti Magadhi Prakrit ket naipampamattian a nagbalbalin iti Abahatta idi agarup a maika-6 a siglo a nakibingbinglay iti tinaudan ti Bengali para kadagiti napalabas a paset ti panawen.[13]

Kadawyan a dagiti tallo a paset ti panawen ket nainagnaganan iti pakasaritaan ti Bengali:[11]

ISO 639-2	ben (https://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes_name.php?code_ID=53)
ISO 639-3	ben
Linguaesperio	59-AAF-u (http://linguasphere.info/?page=linguascale&linguacode=59-AAF-u) (a mairaman ti Sylheti kdpy), 30 a nadumaduma a kita: 59-AAF-ua...59-AAF-uk

lugar nga agsasao ti Bengali

1. Daan a Bengali (900/1000–1400)—dagiti teksto ket mangiraman ti *Charyapada*, dagiti panagraraem a kanta; ti irurumsua dagiti pangsandi *Ami*, *tumi*, kdpy.; berbo dagiti inplecsion -*ila*, -*iba*, kdpy. Asames (Ahomiya) ket nagsangsanga iti daytoy a paset ti panawen ken ti Oriya sakbay ti paset ti panawen ti (maika-8 a siglo-1300). Dagiti sinuratan ken dagiti pagsasao iti daytoy a las-ud ti panawen ket nangnangruna a naimpluensiaan babaen ti pagsasao a Kamrupi (sinuratan-Kamrupa Prakrit) a kas ti intero a rehion- Assam, ti Bengal ken dagiti paset ti Bihar ken Orissa ket babaen idi ti pagarian ti Kamrupa (a naamammuan itan a kas ti Assam).
2. Tengnga a Bengali (1400–1800)—dagiti nangruna atesto ti paset ti panawen ket mangiraman ti *Shreekrishna Kirtana* ni Chandidas; elision ti balikas a patingga nga *ô* nga uni; ti pannakaiwarwaras dagiti kompuesto a berbo; Persiano a pannakaimpluensia. Adda dagiti eskolar nga adu pay a mangbingbingay iti daytoy a paset ti panawen iti nasapa ken naladaw a tengnga a paset ti panawen.
3. Baro a Bengali (manipud idi 1800)—panagpabassit kadagiti berbo ken dagiti pangsandi, ken dagiti dadduma pay a panagbalbaliw (a kas ti *tahar* → *tar* "kukua ti babai"/"kukua ti lalaki"; *koriyachilô* → *korechilo* ti lalaki/ti babai adda idi nalpasen).

Naipakasaritaan nga asasideg iti Pali, ti Bengali ket nakakitkita ti iyaadu ti Sanskrito nga impluensia idi las-ud ti Tengnga a Bengali (Chaitanya Mahaprabhu a panawen) ken idi pay las-ud ti Bengal a Renasimiento.[14] Kadagiti moderno nga Indo-Europeano a pagsasao idiay Abagatan nga Asia, ti Bengali ken dagiti kaarrubana, ti Oriya ken Asames (Ahomiya), idiay daya ket nangruna a nagtartaripatu ti Pali/Sanskrito a batayan ti bokabulario, a kas met ti Marathi idiay tengnga-laud.

Nasken a laglagipen a ti insasao a Hindi ken insasao nga Urdu ket agpadpada iti batayanda. Nupay kasta, ti agdama nga pagalagadan a porma ti literario iti Hindi ket adda dagiti adu a naalala manipud iti Sanskrito a bokabulario, bayat a ti literario a porma ti Urdu ket adu kadagiti binulbulod manipud iti Arabiko ken Persiano.

Aginggana idi maika-18 a siglo, awan kadagiti panagipadpadas a panagdokumento ti gramatika ti Bengali. Ti immuna anaisurat a Bengali a diksionario/gramatika, *Vocabolario em idioma Bengalla, e Portuguez dividido em duas partes*, ket sinurat idi babaen ti Portuges a misionario a ni Manuel da Assumpção idi baetan ti 1734 ken 1742 bayat idi agserserbi idiay Asienda ti Bhawal.[15] Nathaniel Brassey Halhed, ti Britaniko a gramatiko, ket nagsurat ti moderno a gramatika ti Bengali (*Ti Gramatika ti Pagsasao a Bengal (1778)*) nga immununa a nagus-usar kadagiti Bengali a kaha iti panagmaldit.[2] Ni Ram Mohan Roy, ti nalatak a Bengali repormer,[16] ket nagsursurat pay ti maysa a "Gramatika ti Pagsasao a Bengali" (1832).[17]

Iti las-ud ti daytoy a paset ti panawen, ti porma ti *Choltibhasha* , a nagus-usar kadagiti napalaka nga inpleksion ken dadduma pay a panagbalbaliw, ket rimrimsua manipud iti *Shadhubhasha* (naduduog a porma) a kas ti porma a napilpili para iti naisurat a Bengali.[18]

Ti Bengali ket isu idi ti nakapaitengngaan ti isip, idi 1951–52, iti Tignay ti Pagsasao a Bengali (*Bhasha Andolon*) idiay idi Daya a Bengal (itan ket ti Banglades).[19] Urayno ti pagsasao a Bengali ket insasao ti kaaduan a populasion ti Daya a Bengal, ti Urdu ket nailehislado idi a kas ti is-isu a nailian apagsasao ti Dominion ti Pakistan.[20] OIdi Pebrero 21, 1952, dagiti nagproprotesta nga estudiante ken dagiti aktibista ket pinaltugan babaen ti milisia ken polis idiay Unibersidad ti Dhaka ken tallo nga ubbing nga estudiante ken dadduma pay a tao ti natnatay.[21] Idi 1999, ti UNESCO ket nangirangarang ti 21 Pebrero a kas ti Aldaw ti Internasional nga Ina a Pagsasao para iti panagbigbig kadagiti natnatay.[22][23] Iti sabali pay a pasamak idi Mayo 19, 1961, dagiti polis idiay Silchar, India, ket pimmatayda ti sangapulo ket maysa a tattao a simmupsuppiat a nagdemonstrado ti lehislasion a nangikeddeng ti panagusar ti pagsasao nga Asames.[24]

Dagiti nota

1. 110,000,000 idiay Bangladesh (2001 a senso), 83 a riwriw idiay India (2001 a senso)[1] (http://www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_Data_Online/Language/Statement1.htm)
2. Pagsasao a Bengali (http://www.banglapedia.org/httpdocs/HT/B_0137.HTM) iti Asiatiko a Kagimongan ti Bangladesh 2003
3. "Dagiti Pakabuklan nga Estadistika" (http://www.ethnologue.com/ethno_docs/distribution.asp?by=size). Ethnologue. 2012. Rank 6. Naala idi 2012-05-23."Bengali" (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=ben). Ethnologue. 2012. Rank 6. Naala idi 2012-05-23.
4. "Dagiti pagsasao ti India" (http://censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_Data_Online/Language/Statement1.htm). Naala idi 2009-09-02.
5. "Dagiti Pagsasao a Naurnos nga Agpababa babaen ti Kapigsa – India, Dagiti Estado ken Teritorio ti Kappon – 1991 a SEnso" (http://web.archive.org/web/20070614053639/http://www.censusindia.net/cendat/language/lang_table1.PDF) (PDF). *Census Data Online*. Office of the Registrar General, India. p. 1. Naiyarkibo manipud iti kasisigud (http://www.censusindia.gov.in/) idi 2007-06-14. Naala idi 2006-11-19.
6. "দেব ভাষা নিয়ে অতিকথন" (http://www.scribd.com/doc/74666175/%E0%A6%A6%E0%A7%87%E0%A6%AC-%E0%A6%AD%E0%A6%BE%E0%A6%B7%E0%A6%BE-%E0%A6%A8%E0%A6%BF%E0%A7%9F%E0%A7%87-%E0%A6%85%E0%A6%A4%E0%A6%BF%E0%A6%95%E0%A6%A5%E0%A6%A8)
7. সরলরেখায় ইন্ডিক ভাষা-ইতিহাস: সমস্যার ইতিহাস (Nailinia a Pakasaritaan ti Pagsasao nga Indic: Adda dagiti Parikut ti Historiograpia) (http://ssrn.com/abstract=2080657)
8. বাংলার খোয়াবনামা (Bangla: A Geneaological Fantasy) (http://ssrn.com/abstract=2061334)
9. Shah 1998, p. 11

10. Keith 1998, p. 187
11. (Bhattacharya 2000)
12. (Sen 1996)
13. Abahattha (http://www.banglapedia.org/HT/A_0001.HTM) iti Asiatiko a Kagimongan ti Banglades 2003
14. Tagore & Das 1996, p. 222
15. Rahman, Aminur. "Grammar" (http://www.banglapedia.org/HT/G_0193.HTM). *Banglapedia*. Asiatiko a Kagimongan ti Banglades. Naala idi 2006-11-19.
16. Wilson & Dalton 1982, p. 155
17. Goudiya Gramatika ni Rammohan Roy (http://www.scribd.com/doc/65040674/Rammohan-Roy%E2%80%99s-Goudiya-Grammar)
18. Ray, S Kumar. "Ti Pagsasao a Bengali ken Patarus" (http://www.kwintessential.co.uk/translation/articles/bengali-language.html). *Dagiti Naipatarus nga Artikulo*. Kwintessential. Naala idi 2006-11-19.
19. Baxter 1997, pp. 62–63
20. Ali & Rehman 2001, p. 25
21. "Dhaka Medical College Hostel Prangone Chatro Shomabesher Upor Policer Guliborshon. Bishwabidyalayer Tinjon Chatroshoho Char Bekti Nihoto O Shotero Bekti Ahoto". *Ti Azad* (iti Bengali). 22 Pebrero 1952.
22. "Amendment to the Draft Programme and Budget for 2000–2001 (30 C/5)" (http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001177/117709E.pdf) (PDF). *General Conference, 30th Session, Draft Resolution*. UNESCO. 1999. Naala idi 2008-05-27.
23. "Resolution adopted by the 30th Session of UNESCO's General Conference (1999)" (http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-URL_ID%3D28672%26URL_DO%3DDO_TOPIC%26URL_SECTION%3D201.html). *International Mother Language Day*. UNESCO. Naala idi 2008-05-27.
24. "Awan ti kumadduaan iti BJP, kinuna ti hepe ti AGP" (http://www.telegraphindia.com/1031227/asp/northeast/story_2721710.asp). The Telegraph. Naala idi 2006-11-19.

Dagiti akinruar a silpo

- Biswas, Sailendra. Samsada Bangala abhidhana (http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/biswas-bangala/). Maika-7 nga ed. Calcutta, Sahitya Samsad, 2004. Nasken ti napakabaelan ti unicode a pagbasabasa.
- Biswas, Sailendra. Samsad Bengali-Ingles a Diksionario (http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/biswas-bengali/). Maika-3 nga ed. Calcutta, Sahitya Samsad, 2000. Nasken ti napakabaelan ti unicode a pagbasabasa.